

EPERJESI LAPOK

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 12 K.
 Félévre 6 K.
 Negyedévre . . . 3 K.
 Hirdetési díj: Egyhasábos
 petütsor egyszeri hirdetése
 15 l. Közlemények sora 40 l.

POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

Szerkesztőség és
 kiadóhivatal ::
Kósch Árpád
 könyvnyomdája
 Eperjes, Fő-u. 59.
 :: Telefon-szám 16. ::

Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek
 és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye.

Az elnémult lelkiismeret.

A debreczeni sikkasztás sajnálatkeltő hírére rövid idő alatt már harmadszor kezdű fészegtetni elménket a firtató kérdés: hova tűnt a lelkiismeret, hogy ez is megtörténhetett?! — Przemysl elestekor jaidultunk fel először, mikor megtudtuk, hogy e szélső mentsvárat a vonat-sikkasztó, és az egy és ugyanazon marhaszállítmányt többször is eladó hadsereg-szállítók lelketlensége vetette áldozatul az éhinségnek; akkor szörnyedtünk el: hát erre is képes a «homo sapiens», akit erkölcsi tudata, lelkiismerete emel minden más teremtmény fölé?!... Aztán a zinkotai vampir sorozatos rablógyilkossága miatt fogott ki a kétség: évekig úzni a leggaládabb fosztogató vérontást — hát ilyet is eltűrhet a lelkiismeret? Hát így elnémulhat az «Isten szava» az emberben?!... Most pedig a Haranghy György évtizedesnél hosszabb sikkasztási üzelve tanúsítja, hogy egy embernek huszonnégy év óta aludt a lelkiismerete. Hogy lehet ez? Úri ember — az előkelőségig; művelt, megnyerő — a köztisztelttségig; művészi hajlamú — a zseniségig; szerepivő — a világhírességig: — és... (igazán átalom kimondani) bűnös az elvetemültség. Tessék csak nézni, milyen szép élvezetekben leli gyönyörűségét: nemes szenvedélye művésszé avatta a fényképészetben; művészete javára válik nemzetének a Hortobágy és a hortobágyi népélet ismertetésével; a budapesti Urániában («Déliabok hazája») csaknem ötven estén át nyújtanak szellemi táplálékot kitünő felvételei; a külföldről (London, Amsterdam) pedig a dicsőség pálmáját hozzák haza. Úttörő művészetében, ő csinál először mélynyomású képet. Nem győz betelni régiségek gyűjtésével; nőiesen finom lélekre vall, hogy különös öröme telik a Sevres-i porcellán-remekekben. Ahhoz is megtagadhatatlan műszert kell, hogy valaki 50—60 ezer koronát áldozzon ritka bélyegekre. És végül: kertészete méltó a csodálatra; tehát ott találjuk nála a növényekért való rajon-

gást, mint a Gondviselés kegyeltjénél, Göthénél, mint a leggyöngédebb költői léleknél, Tompánál. Ugyan ki tagadhatja meg ettől a szépnek tetsző egyéniségtől a rokonszenvét, a részvétét? Hiszen oly sokszor igaznak bizonyult már, hogy: «Ki a virágot szereti, rossz ember nem lehet». Nem is rossz ember ő. Csak szerencsétlen. Gazdagnak látszó lelke koldus, nyomorék, mert elvesztette irányítóját: az erkölcsi tudatot. Elragadta a szenvedély magával sodró árja s nem tudta többé megtalálni a menekvés irányát. «A fényképező-masina okozta első botlásomat.» Lehet, hogy nem is a legtökéletesebb lencsére vágyott, nem is kellett rá ezer korona, nem kellett rá csak húsz, mind egy — másébol vette el s ezzel a bűnlavina megindult. Lehet, hogy nem akart ő lopni, csak kölcsönt venni, amit majd visszafizet, de éppen ez az, amire nem lett volna szabad ráfanyalodnia. Valószínű, hogy hosszú-hosszú töprengés után juttatta hozzá a véletlen az első félrelépéshez. Mert az bizonyos, hogy a körülmények szerencsésen játszottak kezére. A váltókezeléstől csak egy lépés a váltóelkezelésig, az írásszakértőtől az íráshamisítóig szintén. Életviszonyai engedték, hogy megtegye azt a lépést; de hát lelkiismerete hogy engedhette? Hogy engedhette ezt a nemesebb igyekezetű embert sikkasztani, hamisítani, csalni, lopni? Csakis úgy, hogy elsősorban a saját lelkiismeretét csalta meg — akaratlanul is. Szenvédélye követelő vággyal sürgette kielégülését és ezzel szemben az ész, az ítélő elme nem tudott elég hideg, elég józan maradni. Az esze játszotta ki a lelkiismeretét. A lelkiismeret tiltakozott, zúgolódott, lázadozott, de azért a szenvedélyek által helyéről kiszorított ész elaltatta egy végzetesen hazug álokoskodással. Ezzel, hogy az a pénz, amit a másébol vesz el, *nem rosszra kell*, nem italra, nem játékra, hanem művészi célokra, melyek elérésével fejleszti az emberiség műveltségét, aztán ritkaságokra, melyek gyűjtése tudományos közérdek, meg aztán kertészetre, melynek szépségeiben csak a durva lélek nem tud

gyönyörködni. Ez az álokoskodás némitotta el Haranghy György lelkiismeretét. Ott találjuk ennek az esetnek a mását a bűn természetrajzában, Dosztojevskij felséges alkotásában, a Bűn és bűnhődésben. Raszkolnyikov lelkiismeretét is az elméje tévedése fegyverezte le; az a téves meggyőződés, hogy a kiváló embernek bizonyos cél érdekében joga van bizonyos korlátokat áthágni és hogy embertársainak tesz vele jót, ha a szipolyozó úzsorás asszonytól megszabadítja őket.

Lefejthetjük az elmondottakból ezt a tételt: a bukást az okozta, hogy az ész föléje kerekedett a lelkiismeretnek, holott természet szerint alá van rendelve annak. Ez így képtelenségnek hangzik: az ész van alárendelve az ismeretnek (t. i. lelkiismeretnek), hiszen talán első az ész és annak működése szüli az ismeretet. Nem ellentmondás van itt, csak fogalomhiba. T. i. ez a szó, hogy lelkiismeret, nem fedi a lelkiismeret fogalmát. Hibás a szó az újszövetség görög eredetijében: *συνείδησις*, hibás a vulgata latin fordításában: *conscientia*, és hibás a magyarban, mert mind a három helyen úgy szerepel, mint ismeret, «erkölcsi tudat», pedig a lelkiismeret nem ismeret, nem *tudat* elsősorban, hanem erkölcsi érzék, velünk született *erkölcsi képesség*, amely folytonos erkölcsi képzés által válik tudatossá. Megvan ez az érzék a bűnösök-nél is, de azoknál a szervezetük bűnre való hajlamossága előli. Elcsenevészedik, mint a plánta, mely mindig árnyékban van.

A lelkiismeret feltétlen érvényű; kéréletetlen bírja tetteinknek, valósággal Isten szava mibennünk, — de viszont attól is függ, hogy milyen erkölcsi szilárdsággal épül fel a jellemünk. Minél jobban hatalmába ejti Haranghy Györgyöt a jellemgyöngöseség, annál benuitabb a lelkiismerete is. Ha szilárd jellem Haranghy, akkor ellenáll szenvedélyének, ellen a körülmények kísértő csábításának; de így elvesztette erejét a lelkiismerete, mint ahogy a sülyedő hajó együtt sülyed el a kormányával.

A lelkiismeretre legtöbb esetben végzetes az, ha nem azt cselekszi, amit mint érzék, mint ösztön, erkölcsileg helyesnek érez, hanem megadja magát az okoskodó

**FÜSZERÁRÚK, CSEMEGÉK, CUKOR-
 KÁK ■ ■ LEGJOBB MINŐSÉGBEN**

KLEIN JENÓNÉL

adai.
 a mezo
 jussor
 nti am
 titkárra
 s nélkül
 D. J
 igos O
 17-iké
 rvozzó
 , melye
 folytató
 etkezők.
 az orvos
 litogatis
 minden
 tzerese
 gyanoly
 onzultáló
 ázi orvos
 es külö-
 rételevel
 saládjai,
 /III. fiz.
 , szülés,
 almi or-
 kor. Az
 Intézeti
 gonként
 lánál a
 g pedig
 óra 10
 lenkező
 látoga-
 umóhl
 schnitz
 Manó,
 la, dr.
 só, dr.
 tvánné,
 piacon
 ival. A
 gáltassa
 hadi-
 esegadó
 316-95
 231-46
 1830-45
 1042-20
 444-50
 252-50
 808-85
 674-
 714-10
 788-58
 909-84
 215-
 939-53
 581-10
 995-78
 756-07
 350-
 —
 570-
 982-50
 469-80
 720-
 290-
 730-
 100-
 35-03
 —
 91-40
 49-32
 54-
 97-35
 59-95
 59-95
 09-40
 —
 92-94
 07-85

észnek. Mert az ész mondvasínált kivételekkel ámitja el. A lelkiismeretnek, mint erkölcsi bírónak kivétel nélkül minden néven nevezendő emberölést vétéknek kell tartani. De mit mond a társadalmi, sőt mondhatjuk, az erkölcsi rend? Azt, hogy nem bűn az emberölés, ha önvédelemből történik, ha szabályos párbajban vagy ennek egyetemesebb formájában, a háborúban történik. Az önvédelmi (háborús) öldöklés kétségkívül jogos, de erkölcsi szempontból teljesen érthetetlen az, hogy ami az egyik esetben véték, a másokban erény. Raszkolnyikov, mert eltesz láb alól egy lelketlen, hasznavehetetlen némbert: — gyilkos. Ellenben gróf Eszterházy Gyula (aki különben oly nemes jellem volt, mint egy újszövetségi nagyság) egy önvédelmi harcban egymaga kilencven embert küldött másvilágra: — halhatatlan hős. Tehát a fennálló erkölcsi rend mintegy ellene szegül a lelkiismeretnek.

A létért küzdő ész máshol is nyűgöt kötöz a lelkiismeret szabad működésére. A Talmudban van egy életelv, magyarul így tudom szavakba foglalni: «Ha nincs liszt kenyérre, nincsen tisztességre». Ebben nincsen semmi lelkiismeretbe ütköző. De az élelmes kufár-elme így ficamítja ki: minél több liszt van kenyérre (vagyis minél gazdagabb vagy) — annál nagyobb a tisztesség. Így tehát már végső célnak tekinti a gazdagságot és ennek érdekében — különösen a góimokkal (nem talmud-hivőkkel) szemben — megenged oly dolgokat, melyek ellen a lelkiismeret leghatározottabban tiltakoznék. A mohamedán lelkiismeret sem tartja bűnnek az esküszegést — gyaúrral szemben. Az ily módon kitégított lelkiismeretet a szenvedély könnyen ragadhatja a legszörnyűbb vétkezésekre. Mert a szenvedély az ember sírásója. Mint ahogy az óriáskígyó egyetlen gyilkos ölelésben összeroppantja áldozata csontjait, hogy aztán elnyelhesse, úgy ropantja össze a szenvedély a jellemet, a lelkiismeretet, ezzel a becsületet s egyúttal az embert is. Így vette el a hadseregszállítók lelkét a pénz ígézete, így sülyedt el a vétékben Czinkota réme s így esett áldozatul szép szenvedélyeinek Haranghy György is...

(Eperjes, 1916. aug. 10.) Hegyaljai Kiss Géza.

SÁROS FÖLDJE 1914-1915.

címen már kikerült a sajtóból lapunk felelős szerkesztőjének, *Dvortsák Győző*-nek tollából a sárosi orosz betörés története a vármegye etnografiai s topografiai ismertetésével — könyvalakban, egy térkép-melléklettel, amely az oroszok által megszállott községeket külön tünteti fel.

Ára 1 kor. 80 áll., vidékre küldve 1 kor. 90 áll., melybe a portó is bele van számítva.

Kapható: Kösch Árpád papir- s írószerkereskedésében és a Stehr-féle könyvkereskedésben.

Nemzetiségi dolgok a háború után

:: :: és a tót nép. :: ::

A PESTI HIRLAP július hó 9-iki számában dr. Panajoth Gyula igen figyelemreméltó sorokban emlékezett meg arról a kérdéstről, hogy mily feladatai lennének a háború után a magyar közigazgatásnak a nemzetiségi vidékeken?

Ezzel a kérdéssel foglalkozni kell. De ennek csak akkor lehet sikere, ha az illető ismeri a magyar nemzet östörténelmét, történelmi jogait, és ismeri a hazai nemzetiségek eredetét, messeterséges elkülönzésük történetét. Elsősorban pedig ismernünk kell a magyar és másnyelvű népeinket, amelyeknek ügyeiről van szó.

Ma például végzetes hiba lenne megismételni azt, amit a felsőtiszai és beregmezei népsegítés alkalmával cselekedett meg a földművelésügyi kormány, amikor egy olyan kiváló és nemes gondolkodású férfiút bízott meg az úgynevezett ruthén-akció vezetésével, aki soha életében nem látott azelőtt eleven beregmezei vagy máramarosi görögkatholikus orosz. Ezt a hű népet mi, az osztrákok tanácsára, ruthéneknek nevezzük most, jóllehet nagyjából az ő honfoglaló kabarok utódai, a litvánok pedig a húnok vérrokonai, Balk-Hunország (Volhynia) őslakói.

Sokszor fájdalmasan gondolok rá a nemeslelkű Egán szomorú halálára, amellyel küldetését befejezte a végzet. Azt is nagy szerencsétlenségnek tartom, hogy a kivándorlást az állami kirendeltség a legjobb akarattal sem bírta oly eredményesen megakadályozni, ahogyan azt tervezte. De dr. Panajoth Gyula sorai is azt tanúsítják, hogy a magyar közigazgatás képes lett volna más irányt adni az eseményeknek, s minden másképp történt volna hazánk északi részében, ahol Egán életét, a kárpátvidéki megyék népük javát veszítették el, s a kivándorlás által okozott sebeket még fokozottabb mértékben elmérgesítették a nem kívánatos elemek bevándorlása és a schizma-perrel napvilágra került bujtogatás.

Bizony mindez másképp történhetett volna, ha a magyar kormány figyelemre méltatja ama kérelmemet és sürgetéseimet, mely szerint *Rákóczi népe közt ápolnunk kell azokat a történelmi kapcsolatokat, amelyek a kabarok utódait a magyarsághoz fűzték a honfoglalás óta.* A magyarságnak kell folytatni azt a szerepet, amely Hunyadi Mátyás és Rákóczi Ferenc neveit örökre feledhetlenekké tette nemcsak az egész nemzet, de az összes nemzetiségek előtt. Ma már a földművelésügyi és belügyi kormányok is belátják, hogy csak a kirendeltségek által ezt a szerepet nem töltheti be a magyarság. *Át kell alakulniok nemcsak a magyar közigazgatásnak is, ha azt akarják, hogy a magyar társadalom ismét visszaszerezze a nemzeti egységet...* A magyar közművelődési egyesületeknek a történelmi kapcsolatokra és főleg az erkölcsi erők fejlesztésére kell fektetniük a főszűlyt, a közgyűlölködés, közmarakodás teljes kiküszöbölésével. A magyar közigazgatásnak pedig a népsegítés feladataira kell berendezkednie a családi hatalom, a családi érdekek szolgálata helyett. Mert habár a kirendeltségek től a rájuk fordított 2.278,348 korona évi költséget senki sem sajnálja, mégis tagadhatlan, hogy például a *„Szatmárvármegyei nép gazdasági helyzetének javítására"* fordított évenkénti 50,000 korona sikeresebben volna elhelyezhető, mint a jelenlegi módon, amikor a kirendeltség osztja azt szét felolvasások, jutalmak stb. címen, a közigazgatási tisztviselők pedig teljesen mellőzve lesznek. Ezért aztán néhol keresztették a kirendeltségek törekvéseit a közigazgatás férfiai a multban.

Mert hiszen az is üdvös dolog, ha a miniszter a kirendeltségek költségvetésébe felvesz 240,000 koronát oly címen, hogy a felvidéki, hegyvidéki és kolozsvári kirendeltségek területén segélyt ad a fogyasztási szövetkezeteknek. *De mennyivel helyesebb dolog volna, hogyha ezt az összeget a három kirendeltség területén működő fősolgabírák és lelkészek közt osztanák ki jutalmul oly esetekben, mikor a községi pótdadók leszállításával, a dülőutak jókarba helyezésével, a közjövédelmek szaporításával, a néppel való emberséges bánásmóddal, termelő, bérlő, közszállításokat vállaló szövetkezetek alakításával, tejszövetkezet, áruccsarnok, közraktár, hűtőház létesítésével érdemeket szereztek ezekre a kitüntetésekre, előléptetésekre és segélyekre.*

Minő egészen más lenne az eredmény a nemzet gazdasági életében és a nemzetiségi kérdésben, ha a vidéken ily módon kitűnt egyéneket küldené a kormány a fontosabb nemzetiségi vidékekre, ahol a legsürgősebb az államsegély. Ámde az Egán-féle segélyrendszerrel, t. i. fogyasztási szövetkezetek támogatásával, csak kirendeltségi irodák felállításával nem érünk el sokat. Legfeljebb néhány fogyasztási szövetkezet alkalmazottja és néhány kirendeltségi tisztviselő fogja érezni a segélyt, holott ha kereseti forrásokhoz juttatnák a fősolgabírák és lelkészek, jegyzők a községek népeit, ha nemcsak munkásházakat, de munkásipar-telepeket, kertészeti telepeket, közraktárakat, bérlő-, közszállításokat vállaló szövetkezeteket létesítenének a közigazgatás vezetői a községi lakosok, gazdák, munkások számára, szóval *ha a magyar földművelésügyi kormány megnyerhetné munkatársakul a magyar közigazgatás tagjait és a lelkészeket, mint azt boldogemlékű Vadnay Andorral ajánlottuk a kormánynak: akkor ezzel biztosabban elérhetné a kormány a sikert ezer és ezer községben, mint ha ugyanezen községben csak a fogyasztási szövetkezetek által akarják a népet boldogítani.*

Természetesen az anyagi jutalmak, az előléptetések csakis akkor lehetnének eredményesek, ha nem a protekciók, hanem az érdemek lennének megjutalmazva, titkos népszavazatok útján. A Magyar Birodalom területén ma ez lehetetlen kívánság. Mert legnagyobb hibánk, hogy törvényeink végrehajtását nem ellenőrzi semmiféle szervezet, mint a külföldön, ahol a revizori intézmény — Oroszországot kivéve — mindenütt bevált. Nálunk a revizori szerepkört a sajtó viseli. Azonban vagy pártérdekből, vagy más érdekből néha túlló a célon, vagy pedig oly súlyos anyagi veszteséggel jár a legtisztább igazság védelme is, hogy a legtöbb esetben visszaretten mindenki attól, hogy közhatóságot megtámadjon a törvény végrehajtásának mellőzése miatt. *A Magyar Birodalomban tehát feltétlenül szükség van arra, hogy egy közhivatal szerveztessék a revizori teendőik ellátására — igazságos Mátyás emlékezetes példáját követően —, amelynek felújítását évszázadok óta várja a magyarság s várják a vele együtt élő haló nemzetiségek is.*

A világháború után erre vonatkozólag lesz alkalom áttérni ama kérdésre, hogy minő módon képesítsék a magyar közigazgatást népsegítő feladatokra? Azok a sorok azonban, amelyekben dr. Panajoth Gyula a hazai tót népről oly rokonszenves vonásokban nyilatkozott, arra készítenek, hogy rámutassak azokra a kötelességekre is, amelyek a jövőben a magyar közművelődési egyesületekre fognak háramlani a világháború nagy tanulságai után.

Ezer év előtti östörténelmünk és európai szereplésünk tanulságai azt igazolják, hogy nemzetünk alakulásunk és államalkotásunk legszébb eseménye ama fonséges törvényünk megszerkesztése volt, amely a békében is

köteles tagjának a hűbér rendi elbölcsésében. Ren a krisztut utat az megalkotó törvénye pedig a szerződés nagyon kezéne kettő a fontos. . . hogy a magyar sok tekü irányító hogy Kri ról mint a szerződés hasonlós vére ont kimondó szinte ki szerint a nemzeti emlékeze testvére az emléke ebbe a módon, öveznök járás gya ide a testv let érzel testvérisé

Bizon Árpád tő meit nem és jogtu nek törvé irány felé kedett, jó letért a m az egyenl kötelező törvényét különzés a magyar családján Árpád-há magva sz vesztette téneti jo vonatkoz

A ma intelmét az Árpá idegenek nemzet l síthették egy álla fejedelm való öss

Megt hiszen a herceg k jeдем nem alap szittyákn évezrede volt min

A m tehát ne hanem összetar vében a Vége köv

dolog, ha a miniszter-
 égvetésébe felvesz
 n, hogy a felvidéki,
 rendeltségek terü-
 i szövetkezeteknek.
 log volna, hogyha
 rendeltség területén
 lkészek közt osztan-
 n, mikor a községi
 dülőutak jókarba
 ek szaporításával,
 ásmóddal, termelő,
 laló szövetkezetek
 árúcsarnok, köz-
 érdemeket szerez-
 előléptetésekre és

é az eredmény a
 és a nemzetiségi
 ly módon kitűnt
 ány a fontosabb
 a legsürgősebb
 Egán-féle segítő-
 övetkezetek támo-
 rodák felállításával
 b néhány fogyaszt-
 és néhány kiren-
 ni a segítyt, holott
 atnák a főszolga-
 a községek népeit,
 de munkásipar-
 et, közraktárakat,
 ó szövetkezeteket
 vezetői a községi
 számára, szóval
 i kormány meg-
 magyar közigaz-
 mint azt boldog-
 lottuk a kormány-
 ban elérhető a
 ztségben, mint ha
 gyasztási szövet-
 boldogítani.

utalmak, az elő-
 nek eredménye-
 nem az érdemek
 os népszavazatok
 területén ma ez
 nagyobb hibánk,
 át nem ellenőrzí
 külföldön, ahol a
 szágot kivéve —
 viziori szerepkört
 értédekből, vagy
 elon, vagy pedig
 jár a legtisztább
 legtöbb esetben
 gy közzhatóságot
 najtásának mellő-
 omban tehát fel-
 egy közhivatal
 k ellátására —
 példáját követ-
 évszázadok óta
 vele együtt élő-

onatközöleg lesz
 gy minő módon
 gatást népszerű-
 onban, amelyek-
 ai tót népről oly
 ilatkozott, arra
 okra a kötelessé-
 a magyar köz-
 gnak háramlani
 után.
 űnk és európai
 igazolják, hogy
 alkotásunk leg-
 ges törvényünk
 a békében is

köteles testvéri összetartást a nemzet minden tagjának köteletségévé tette, már akkor, amikor a hűbéri elvek a római pogányságtól átvett rendi elkülönzést tartották a keresztény állambölcsesség első követelményének egész Európában. Rendkívül nagy jelentőségű dolog, hogy a krisztusi állameszméhez a magyarság nyitott utat az európai polgárosodás történetében; megalkotván az első társadalmi szerződést alap-törvényében nemzet és fejedelem között, még pedig a testvériség elvéből kiindulva. A vérszerződésnek nevezett törvényünk külsőleg is nagyon hasonlít a krisztusi állameszme emlékeztetének forrásához, de lényegében mind a kettő a testvériség eszméjét képviseli. És ez a fontos... Már Munkácsy Mihály is úgy látta, hogy a krisztusi állameszme Messiása és a magyar nemzeti állameszme megalkotója előtt sok tekintetben hasonlítottak az eszmék és az irányító gondolatok, s talán ez volt főoka annak, hogy Krisztus és Árpád alakját ugyanegy modellről mintázza. De az utolsó vacsorának és a vérszerződésnek külső körülményei is oly sok hasonlóságot mutatnak egymáshoz, alapítóik vére ontásával lévén megpecsételve az ott kimondott összetartás, testvériség elve, hogy szinte kínálva kínálkozik az az eszme, miszerint a Magyar Birodalom népei számára nemzeti ünneppé kellene tenni a vérszerződés emlékeztetének felújítását is, sőt az összes turáni testvérmemzeteket meg kellene hívunk erre az emlékünnepre s bele kellene vonni őket is ebbe a testvéri szövetségbe. Még pedig oly módon, hogy bizonyos vallásos tisztelettel öveznök körül ezt az ünnepet, mert így búcsújárás gyanánt nemcsak a hála érzelmei vezetnék ide a testvérmemzeteket, hanem a vallásos kegyelet érzelmei is az Isten országának, a nemzetek testvériségének legnagyobb állambölcsése iránt.

Bizony ezt a fenséges eszmét, honalapító Árpád törvényhozói és állambölcsészeti érdemeit nem méltatták figyelemre történettudósaink és jogtudósaink. Sőt az embertelen Werbőcznek törvényhozói iskolája teljesen az ellenkező irány felé, a pogány római álláspontra helyezkedett, jóllehet már Szent István is — sajnos — letért a magyar nemzeti állameszmétől, vagyis az egyenlő köteleességek és jogok, a békében is kötelező testvériség és a nemzeti egység alap-törvényétől. Végre a nyelvi és társadalmi elkülönzés nehéz kiváltságoknak útjára vezette a magyarságot — nagy veszedelmére a saját családjának és nemzetének —, amennyiben az Árpád-háznak majdnem Szent Imre halálával magva szakadt, a magyar nemzet pedig elvesztette őseivel való minden kapcsolatát, történeti jogait úgy a multa, mint a jövőre vonatkozólag.

A magyar nemzet elfordulván őseinek bölcs intelmétől, épp úgy megbűnhődött ezért, mint az Árpád-családot is a sír szélére vitték az idegenek tanácsai, amelyek a fejedelem és nemzet közötti összetartást büntetlenül semmisíthették meg... Nem tudták, nem hitték, hogy egy állam hatalmának alapja a nemzetnek fejedelméhez, ennek családjához és egymáshoz való összetartása.

Megtanulhatjuk most, hogy tévedtek, mert hiszen a szent király utódjával már egy idegen herceg került a magyar trónra, miután a fejedelem és nemzet közötti összetartást majdnem alapjában támadták meg. Pedig a királyi szittyáknál, a magyarok őseinél a királyhűség évezredek óta átöröklött nemzeti tulajdonság volt mindig.

A magyar közművelődési egyesületeknek tehát nemcsak ezt az ősi erényt kell fejleszteni, hanem bele kell kapcsolni az egymás iránti összetartást, minden magyar állampolgár szívében a királyhűség fogalmához.

Vége köv.)

Dr. Hollósy István.

HIREK.

Egyházi hangverseny Bártfán.

A mult vasárnap örökké emlékezetes napja lesz Bártfának. A Kassai Katolikus Patronage-Egyesület rendezte jótékonycélú egyházi hangverseny tette azzá.

A város lobogódíszben várta a hangverseny szereplő vendégeit, akiket a reggeli vonatnál a városi tanáccsal Zsebráczky Géza esperes-plébános fogadott.

Százhuszán érkeztek; 85 énekes és 35 zenekari.

A vendégek az állomásról az ősrégi plébániai templomba mentek istentiszteletre. Majd valamennyiüket Zsebráczky Géza vendégszerető háza várta villásreggelire.

A hangverseny reggel 10 órakor kezdődött a sz. Egyed plébániai templomban, melyet a közönség zsúfolásig megtöltött.

A hangversenyt *Hemerka* Bábó művészi orgonajátéka nyitotta meg, aki Dubois Th.: «Fiat lux»-át játszotta nagy ihlettel.

A hangverseny második száma Kretschmann Tivadar «Ave Maria»-ja volt, *Klimkovics* Elemérné csodás hangjában és művészi előadásában gyönyörködött az áhítatos közönség. Vegyeskar és vonós-zenekar kíséerte.

Ezt követte *Hemerka* Gyula eperjesi egyházi karnagy bariton-soloja. Brosig M.: «Benedicta et venerabilis»-át adta elő mesterien, ugyancsak vegyeskar- és zenekarkísérettel.

Majd *Kuhn* László karmester művészi hegedűjátéka következett *Hemerka* Ulrik kassai egyházi karnagy kíséretével. Vieuxtemps Henrik: «Adagio» III. hegedűversenyéből és Goldmark Károly: «Air» hegedűversenyéből op. 28. játszott.

Marcello: «Quella Fiamma»-ját és Szili Pál: «Ave Maria»-ját hallottuk azután *Szirák* Dóra budapesti dalművésznő igazán tökéletes előadásában.

Majd újból *Hemerka* Gyula énekművészetében gyönyörködött azután a közönség, «Beata es» című Mária-dalt adta elő zenekarkísérettel. Aztán *Hemerka* Gyula vezetésével *Skudersky* Zdenkó: «Ad te levavi» című egyházi dalt adta elő nyolcszólamú vegyeskar.

A cs. és kir. 34. gyalogezred zenekara *Kuhn* László karnagy vezetésével Beethoven: «Krisztus az olajfák hegyén» című oratoriumából az előjátékot adta elő, majd ugyancsak Beethoven-tól: az «Angyalok kará»-t adta elő a vegyeskar zenekarkísérettel *Hemerka* Ulrik mesteri vezetésével.

Hemerka Bábó művészetében még egyszer volt alkalmunk gyönyörködni. Orgonán *Rheinberger* József: «Andante» és «Finale» g-moll orgonaversenyéből adott elő. A zenekar *Kuhn* vezetésével kísérte.

Végül *Hemerka* Ulrik: «Mária az éj viharában» szimfónikus legendáját adta elő megszokott precizitással a vegyeskar zenekarkísérettel, a szerző vezetésével. A vihart híven visszaadó szimfónikus műből magasztosan csendül ki a Máriát dicsérő himnusz: «Üdvöz légy Mária». A közönség a hatalmas szimfóniának hangulatával hagyta el az Isten-házát, halálával eltelve a Kassai Kath Patronage-Egyesület iránt, mely a bártfaiaknak ebben a világháborúban a hadi jótékony cél szolgálatában oly nemes élvezetet nyújtott.

A mély benyomást keltő zeneünnepély utolsó akkordjainak elhangzása után a kassaiak megtekintették a várost, a drótsövényeket és a lövészárkokat. Az időjárás is kedvezett; szép ragyogó napfényben szállt azután a társaság kocsira, automobilra és már déli 1 órakor csaknem mindenki Bártfafürdőben sétálgatva élvezte a sétányok ózondús levegőjét.

Délután pont 2 órakor Bártfafürdőben, az Erzsébet-szálló földszinti éttermében közös ebéd volt, amelyen jelen voltak a kassaiak, élükön dr. Polinszky Bélánéval és özv. Omaszta Sán-

dornéval, továbbá a rendező-bizottság tagjai közül: Zsebráczky Géza esperes-plébános, dr. Gmitter József, Grofcsik Gyula városi tanácsnokok, dr. Tóth Miklós, Bartsch Gyula rendőrkapitányok, Kallós János és Szabó Barna s.-lelkészek. Jelen volt Bártfa szab. kir. város polgármestere, Fekete Elemér, Szakmáry Géza főszolgabíró, dr. Mészáros Lajos városi főjegyző, továbbá László Lajos fürdőigazgató. A fehér asztalnál elsőnek az esperes-plébános szólalt fel, megemlékezőn Ófelségéről, a magyar királyról, kihez szálljon e nagy megpróbáltatás idején gondolatunk. Az egész társaság állva hallgatta végig a loyális köszöntőt, mellyel a legalkotmányosabb uralkodót, a legelső magyar embert illette a bártfai plébános. Fekete Elemér polgármester Bártfa város nevében köszöntötte és éltette a kassai vendégeket, méltatva a hadiárvák érdekében megindított nemes akciót. A Vöröskereszt-egylet nevében Szakmáry Géza üdvözölte a társaságot. Ezután dr. Tóth Miklós ügyvéd, Bártfa város rendőrkapitánya a tisztelet és az elragadtatás ékes szavával emlékezett meg a Kassai Kath. Patronage-Egyesület elnökéről, dr. Fischer-Colbrie Ágost kassai püspökről, kinek szociális gondolkodását, tevékenységét a csodálat és legszebb elismerés hangján méltatta.

A kassaiak üdvözlését és igaz köszönetét Gillinger János főreáliskolai tanár, ügyvezető-alelnök tolmácsolta. «Nem vagyunk mi idegen területen itt Bártfa városában, mert nekünk, a Kassai Kath. Patronage-Egyesületnek, közünk van ehhez a történelmi időktől megszentelt városhoz. A K. K. P. E. működési területe azonos az egyházmegyének Sáros-, Abauj-Torna- és Zemplénummegyére kiterjedő területével. Ezen a területen elnökünk, a megyéspüspök szervezni akarja a társadalmat a háború romjainak eltakarítására. És erre a legalkalmasabb keret a Kassai Kath. Patronage-Egyesület. Az elhangzott pohárköszöntők szeretetről, elismerésről tanúskodnak, ugyanezzel a szeretettel és elismeréssel vannak a kassaiak a bártfaiak iránt, akik felejtethetlenné tették számukra a Bártfán eltöltött napot.» Poharát Zsebráczky Géza esperes-plébánosra s az őt megértő, támogató, együtt-dolgozó polgármesterre és városi tanácsra ülti. Beszélt még dr. Mészáros Lajos városi főjegyző, aki szép szavakban a dalárda tagjait méltatta és Szabó Barna bártfai s.-lelkész, aki a Kassai Kath. Patronage-Egyesület ügyvezető-alelnökének, Gillinger Jánosnak érdemeit emelte ki és sok sikert kívánt neki az egyesület további vezetésében. Toszt Barna p. kam. dr. Fischer-Colbrie Ágost püspök nevében üdvözölte a vendéglátó bártfaiakat.

Ebéd után a 34-es gyalogezred zenekara térenét rendezett. Volt konfettijáték is. Sokan kirándultak Zboróra, hogy szemtanúi legyenek az oroszok, illetve a háború pusztításainak, mások meg az erdőbe, vagy társaságban kerestek és találtak szórakozást. 6 órakor az egész társaság autóra vagy kocsira szállt.

A bártfai állomáson már várta a kassaiakat a rendelkezésükre fenntartott négy kocs, amelybe kényelmesen elhelyezkedett az imponáló nagy társaság. Itt a kassaiak búcsút mondtak a bártfaiaknak, kik oly lelkes szeretettel fogadták őket. Magukkal vitték egy szép napnak emlékét s a bártfaiak is hálával gondolnak a Kassai Kath. Patronage-Egyesület rendezésében megtartott bártfai nagy egyházi hangversenyre.

A Bártfán megtartott hangverseny méltóan sorakozik a K. K. P. E. eddig megtartott zeneünnepélyeihez. A háborús hangverseny tiszta jövedelme: 629 kor. és 18 fillér, melyhez hozzá-számíthatjuk Zsebráczky Géza bártfai esperes-plébános alapítótagdíját, 100 koronát, úgy hogy 729 koronát és 19 fillért eredményezett az egyesületnek a bártfai hangverseny.

3. oldal.

a mező-
 jussom
 nti ama
 titkárra
 s nélkül
 D. J.
 gos Or
 17-iké
 rvozzó-
 , melyen
 folytató,
 etkezők-
 az orvos
 litogatósi
 minden
 tszerese.
 gyanoly
 nztultáló
 ázi orvos
 es külö-
 rételével
 saládjai,
 /III. fiz.
 , szülés,
 almi or-
 kor. Az
 Intézeti
 gonként
 lánál a
 g pedig
 óra 10
 lenkező
 látoga-
 umóhl
 schnitz
 Manó,
 la, dr.
 só, dr.

lvánné,
 piacon
 ival. A
 gálissa

hadi-
 tesgadó
 231695
 23146
 183045
 104220
 44450
 25250
 80885
 674—
 71410
 78858
 90984
 215—
 93953
 58110
 99578
 75607
 350—

570—
 98250
 46980
 720
 290
 730
 190
 3503

9140
 4932
 54—
 9735
 5095
 5995
 0940
 —
 9294
 3785

Bujanovics Gyula főispánunk minden hétfőn d. e. 10—12 óra között fogad magánfeleket kihallgatáson.

Pulszky Garibaldi kitüntetés. A király megengedte, hogy Pulszky Garibaldi miniszteri tanácsos, a cs. és kir. szab. kassa—oderbergi vasút vezérigazgatója a bajor szent Mihály-rend II. osztályát a csillaggal elfogadhassa és viselhesse.

Papszentelés. A kassai r. kath. megyéspüspök dr. Riedl Gusztáv és Lovas Pál tanítóképző-intézeti tanárokat és Arányi Róbert diakonust aug. 5-ikén áldozároként szentelte házikápolnájában.

Hősök jutalma. Bergmann Jánost, a cs. és kir. 15-ik tarackezred főhadnagyát, az ellenség előtt tanúsított kiváló szolgálatai elismerésül a király a vitézségi szalagon viselhető koronás arany érdemkereszttel tüntette ki.

Nyugdíjazott tanárnő. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Mangesi Mária eperjesi áll. tanítónőképző-intézeti tanárnőt saját kérésére augusztus 1-jével nyugdíjazta. Nevezett tanárnő 23 évi buzgó és eredményes munkássága után lépett nyugdíjba, s távozása alkalmával a miniszter őt érdemeinek elismeréseképpen köszönő-irattal tüntette ki. Ez alkalommal nevezetnek kiválóan érdemes működéséért vármegyénk kir. tanfelügyelője is elismerő köszönő-irattal tüntette ki.

Kitüntetés. Mersa László, a 39. honvéd-tarackezred zászlósa, az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül a kis ezüst vitézségi érem mellé most a nagy ezüst-éremet kapta.

Új alapító-tag. Zsebrácsky Géza bártfai esperes-plébános belépett a Kassai Katholikus Patronage-Egyesület alapítótagjai közé.

Kitüntetés. Jancsik József 34-es közös ezredbeli hadapródjelöltet a wolhyniai harcokban az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért bronzéremmel tüntették ki.

Kérelem. Dr. Holénia Gyula városi főorvos, népfelkelő ezredorvos kéri a nemesszívű közönséget, hogy a járványkórházban fekvő gyermekek részére régi, nélkülözhetetlen gyermekruhát, fehérneműt, játékokat adjon és segítse könnyíteni a szerencsétlen kis szenvedők kínjait.

Új tanító. Az eperjesi püspök Csicsárik Emil sósújfalusi h. tanítót a balázsvágási gör. kath. iskolához rendes tanítónak nevezte ki.

Fizetésbeli előléptetés. A vall.- és közokt.-ü. miniszter Vojtovics Sándor zborói áll. el. isk. tanítót az 1913. évi XV. t.-c. 7. §-a alapján a III-ik fizetési oszt. 1-ső fokozatába előléptette és ennek megfelelően részére évi 1800 korona fizetést tett folyóvá.

Halálozások. A múlt szombaton temették Bártfán Ott Jánost, az Eperjes—bártfai vasút volt igazgatóját. 62 évet élt. A halál Bártfagyógyfürdőben érte váratlanul. Nagy részvét mellett a bártfai kálvárián temették el. Halála vármegyénkben nagy részvétet váltott ki, mert a végtelenül kedves modorú, úri gondolkodású urat mindenki szerette, becsülte.

Lévai Izsó, a GÖMÖRI UJSÁG tulajdonosa és szerkesztője aug. 8-ikán, életének 46-ik évében Rimaszombatban meghalt.

Tanítók özvegyei és árvái javára. Kabos Miklós sztankahermányi r. kath. el. isk. tanító azon ígérete folytán, hogy fizetési-egyszerűsítő államszegélyének kiutalása alkalmával bizonyos összeget feljárnál a hadban elesett tanítók özvegyei és árvái alapja javára, a vm. kir. tanfelügyelőségnek 10 koronát adott át a jelzett célra. A kir. tanfelügyelőség az összeget, jegyzékébe való vétele után megfelelő további kezelés végett a NÉPTANÍTÓK LAPJA szerkesztőségéhez továbbította.

«A Társaság.» Bájós, mosolygó címlappal, érdekesnél érdekesebb képekkel és szövegrészében is elsőrangú tartalommal jelent meg A TÁRSASÁG eheti új száma. Novellát «Parfume inconnu» címmel Újhelyi Nándor írt és egy hosszabb fordított elbeszélés közlését kezdi meg Zsoldos Benő. Körmeny Viktor és Bors László tárcái, Fligl Józsefnek a cigarettáról szóló cikke és Csillay Kálmán Tolsztoj-fordítása egészítik ki a szép szám tartalmát. Verset ezúttal Eötvös Idától és Gál Istvántól közöl A TÁRSASÁG, melynek előfizetési ára egész évre 18, félévre 10, negyedévre 5 kor. Kiváratra mutatványszámot ingyen küld a kiadó-hivatal: Budapest, Dunapalota-szálloda.

Füller János 67-ik gyalogezredbeli katona, aki 1914. évi október 28-ika óta életjelt nem adott magáról, 1916. augusztus 3-ikán tudatta hozzátartozóit, hogy orosz fogoly, él és egészséges.

Adományok. Az Eperjesi Vöröskereszt-egylet javára Pékly Imre úr 8 kor. 60 fill.-t fizetett be, melyért őszinte hálás köszönetet mond az elnökség.

Fémrekvirálás. Augusztus 3-ikán kezdődött meg Eperjesen a hadicélokra alkalmas fémek rekquirálása. Az első héten több mint 30 darab rézűstöt s 30 mm. rezet szállítottak be.

Köszönetnyilvánítás. Földes Zoltánné úrnő 20 koronát adományozott az eperjesi Izr. Nőegylet népkonyhájának, melyért hálás köszönetet mond az elnökség.

A Modern Színház Eperjesen. Az elmúlt szombaton és vasárnapon az Olympiában a Modern Színház kiváló művészgárdája: Felhő, Békefi és Sarkadi gyönyörködtették az eperjesi közönséget. A művészek ötletességét, pompás színjátzását lelkes közönségünk ismét és ismét a függöny elé szölytötte. Eperjes város közönségének négy igazán művészi előadásban volt része.

Vámörlelési hányad. Sárosvármegye törvényhatóságának legutóbbi közgyűlésén megállapították a malmok vámörlelési hányadát és pedig 7%-ban. Elporlásra legfeljebb 3% számítható, úgy hogy az őrlőtelőnek minden 100 kg. őrlőnivalója után legalább 90 kg. őrlőmenny ki-szolgáltató.

Jótekonyság. A bártfai határrendőrkapitányaság az eperjesi Vöröskereszt-kórháznak 54 koronát adományozott.

Földbirtokosok figyelmébe ajánljuk a közeledő őszi búzavetés alkalmával dr. Keleti és Murányi újpesti cégnek mai Corbin hirdetését, annyival is inkább, mert a rézgalic búzacsávázáshoz lényegesen drágább és alig kapható.

Dologi szükségleti összeg. A vall.- és közokt.-ü. miniszter a bártfai áll. polgári fiú- és leányiskola 1916/17. tanévi dologi szükségleteinek fedezésére negyedévi előlegképen összesen 1438 kor.-t engedélyezett.

Orosz fogságban. Groholy Aladár tanító, a 9-ik honvéd-gyalogezred hadapródja, kinek halálhíre kelt, Jalebugából (Vjatka korm.) levelet írt hozzátartozóinak, melyben tudtukra adja, hogy június 13-ikán a stryamentai harcokban orosz fogságba esett.

Tanoncotthon szervezés elhalasztása. A vall.- és közokt.-ügyi miniszter a kisszebeni iparostanonciskolával kapcsolatosan a Tanoncotthonnak szervezését a normális viszonyok helyreállítása utáni időre halasztotta el.

A rokkantak szerepe a közigazgatásban. A belügyminiszter a törvényhatóságokhoz közzétett intézkedést, amelyben felhívja figyelmüket a rokkantak alkalmazására. Közli, hogy a rokkantügyi hivatalban sok olyan frni-olvasni tudó értelmes rokkant katona van előjegyezve, akiket a községi- és körjegyzői irodákban mint segédmunkaerőt lehetne alkalmazni. Ezekből egyéni használhatóságukon kívül semmiféle magasabb iskolai képzettség igazolását nem kell kívánni.

Az Északmagyarországi Szinikerület új igazgatója. Az Északmagyarországi Szinikerület igazgatóválasztmánya aug. 5-ikén tartott ülésén — Kövessy Albert igazgató lemondása folytán — a kerület új igazgatójának Krasznay Ernőt, az erdélyi II. kerület volt igazgatóját választotta meg.

Elhunyt katonák hagyatékának kezelése. A harctéren elesett vagy betegség következtében elhunyt katonák hátrahagyott vagyonának kezelésére vonatkozóan a következő eljárást rendelték el: A beérkező hagyaték tárgyak, beleértve a pénzeket is, beérkezésük napján fertőtlenítendőek. A pénzek, ékszerek és órák minden egyes hagyatéki csomagból kiveendőek és külön-külön, az illető pénztári napló tételszámával ellátott borítékban helyezendőek el. A borítékra az elhalt neve és a tartalom rávezetendő. A hagyatéki letétek őrzésére külön pénztári láda használandó föl.

A sárosvármegyei hadiársvák alapja javára az eperjesi kir. adóhivatalba, mint Sárosvármegye gyámpénztárába 1916. augusztus 7-ikéig a következő adományok folytak be:

A már nyugtázott összeg	13,146.50
Klimkó Mihály káplár (Keczerpeklén) gyűjtése a 15-ös eperjesi tűzterek között	17.—
Dr. Balpataky Imre kir. közjegyző, Eperjes	50.—
Barbierik Emil zsegyei tanító gyűjtése	13.10
A Töltszéki Fogyasztási Szövetkezet	50.—
Összesen:	13,276.60

A fennebb felsorolt adományokat ezennel nyugtázom. Egyúttal a mélyen tisztelt adakozóknak és gyűjtőknek áldozatkészségükért és sikeres fáradozásukért — a hadiársvák nevében — hálás köszönetet mondok. Eperjes, 1916. augusztus 7. Dr. Mária Béla, vármegyei árvaszéki elnök.

Köszönetnyilvánítás. Az immár két év óta dúló háború miatt a Kollégium konviktusa a szokásos szupplikációt kénytelen volt beszüntetni. Tekintve azt, hogy ezáltal az intézet éppen az oly súlyos viszonyok között esett el a segélytől, a Kollégium vezetősége kérelemmel fordult az egyházakhoz, a Kollégium pártfogói-, jóakarói- és barátaihoz, hogy a régi áldozatkészséghez híven ez évben is részesítsék a Kollégium konviktusát némi segélyben. Városunk és megyénk közönségéből eddig a következők küldtek adományt: Eperjes szab. kir. város 50 kor., Sárosvármegyei Takarékpénztár r.-t. 50 kor., Bartha Kálmán 20 kor., Eperjesi Keresztény Fogyasztási Szövetkezet 20 kor., Schwarcz Árpád 20 kor., dr. Sztel'lo János 20 kor., Tardy József 20 kor., Tauth Viktor 20 kor., Vilczek János 20 kor., Zsarnovitzky Gyula 20 kor., Fried Simon 10 kor., Klauszer Kálmán 10 kor., Krivoss Gyula 10 kor., Lefkovits Mór 10 kor., Majdák István 10 kor., Molitorisz István 10 kor., Pálesch Árpád 10 kor., id. Schustek Nándor 10 kor., öz. Zelenka Pálné 10 kor., dr. Maibaum Artur 5 kor., dr. Mosánszky Titusz 5 kor., Theisz testvérek 5 kor., Williger Pál 5 kor., dr. Földi Manó 3 kor., Elstner Istvánné 2 kor., Schroepfer Antal 2 kor., dr. Weiszler Emil 2 kor., öz. Pulszky Gézané Zsebefalva 50 kor., Tahy Mihály Nyírjes 20 kor., Bánó Iván Bártfa 10 kor., Tahy Emil Kisszeben 10 kor., Tapolyhanusfalvai ev. egyház 5 kor. (A helybeli nagyobb pénzintézetek már az iskolai év folyamán is részesítették segélyben a konviktust.) A nemesszívű adományozóknak ezúton hálás köszönetet mond az intézet vezetője.

Értesítés. A kassai kereskedelmi és iparkamara közli, hogy az ellenséges állampolgárok Egyiptomban levő vállalatának felszámolására vonatkozó rendelkezések hiteles szövege a kamara hivatalában megtekinthető.

SZE
REMEN
WI
A lap
vonatko
Flórián
k

Nap

Régi
szervünk
levelet, n
egyén in
Apró
tisztelend
a cím é
arányban
Tudó
nekünk
századok
Előke
csakugy
ma meg
honorált
Úgy
sok mind
s borjuk
egyidőbe
szűrt varr
stb. Úgy
ség hozta
hódolatát
Ezért
«mester»
nál ebéd
annyit e
volt mit
szemben;
hordását
frtot, és
Azonkívül
jeles ünne
Ennek
20 «osko
hogy meg
olvasni és
levél aláír
vannak és
hogy az
Ezt a
levél. Ebb
fiatal emb
mely a t
A mes
csinálók, l
címre, m
feladónak
A ma
hadnagy
ranglétrá
a tisztelt
biztosítot
Ezt s
vonja me
Tessé

É

Néhán

A né
elért ere
mellett se
ezt Tante
tés nélkü
tom erre
Kerülni
nyekre a
élet köve
szürke el
jelensége

1. Me

E

Néhán

A né
elért ere
mellett se
ezt Tante
tés nélkü
tom erre
Kerülni
nyekre a
élet köve
szürke el
jelensége

MAGYAR KISDEDNEVELÉS ÉS NÉPOKTATÁS

SZERKESZTIK:
REMEINYIK LAJOS ÉS
WICK GYULA.
A lap szellemi részére
vonatkozó közlemények
Flórián-utca 4. szám alá
küldendők.

KIADÓHIVATAL:
KÖSCH ÁRPÁD könyv-
nyomtató-intézete.
Előfizetési pénzek — isko-
lák és tanítók részére az
Eperjesi Lapokkal együtt
egész évre 7 korona — ide
küldendők.

A SÁROSVÁRMEGYEI NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

.... Az Eperjesi Lapok kéthetenként megjelenő melléklete.

Napló. A tanító címe.

Régi levelesládák dohszaga terjeng szaglós-
szervünk körül, valahányszor olvassuk azt a
levelet, melyet egy, az iskolához igen közelálló
egyén intézett egyik kartársunkhoz.

Apróbb szíveséget kér benne «a tudós és
tisztelendő tanító úrtól»; annyira csekélyet, hogy
a cím és a teljesítendő szíveség nincsenek
arányban egymással.

Tudós és tisztelendő tanító úr! Úgy hangzik
nekünk e megszólítás, mintha a régmúlt év-
századok «oskolamesterei» támadtak volna fel.

Előkotortszunk egy régi díjlevelet s ezen
csakugyan ott állt a «tudós» cím. Nehéz volna
ma megállapítani, hogy voltaképpen miért is
honorálták «a mestert» ilyen magas címmel.

Úgy tanultuk, hogy a régi «oskolamesterek»
sok mindenhez értettek. A tanítást tyúkok, libák
s borjúk társaságában úgy folytatták le, hogy
egyidőben régi mesterségüket is gyakorolták:
szűrt varrtak, kaptafát faragtak, csizmát foltoztak
stb. Úgy látszik, e sokoldalú és hasznos tevékeny-
ség hozta meg nekik a felsőbbség elismerését és
hódolatát «a tudós és tisztelendő» címben.

Ezért az óriási kulturmunkáért kapott a
«mester» mindennap más-más kenyeresszagdán-
nál ebédet. Vacsorát már nem kapott, mert
annyit ehetett, hogy másnap délig ugyancsak
volt mit emészteni a gyomrának; 6 kila zabot,
szemben; 22 kila őszi; saját trágyájának ki-
hordását minden nyomásba; készpénzben 21 o. é.
frtot, és minden gyermek után 31 1/2 karajcárt.
Azonkívül rőzsét, szalonnát, tojást és minden
jeles ünnepen a gyerekektől 2 krt.

Ennek a sok jónak pontos kiszolgáltatását
20 «oskolaelőjáró» igéri, tehát holtbizonyos,
hogy meg is kapta, de hogy a gyerekek tudtak-e
olvasni és írni, arról hallgat a krónika. A díj-
levél aláíróinak: Varga Gergelynek, Simon Est-
vánnak és Kovács Pálnak szarkalábai bizonyítják,
hogy az írásnak nem voltak mesterei.

Ezt a régi képet tárta fel előttünk a nevezett
levél. Ebben csak az a sajnálatos, hogy írójá, bár
fiatal ember, még most sem ismeri azt a törvényt,
mely a tanítót köztisztviselőnek mondja ki.

A mesterségüket megúnt szűrszabók, kaptafa-
csinálók, foltozóvargák büszkének lehetnek a «tudós»
címben, mi azonban köszönettel visszaküldjük a
feladónak, mint «címzett ismeretlen» levelet.

A mai tanítók, amikor többjének tartalékos
hadnagy, főhadnagy rangja van és hivatalbeli
ranglétrán is felfelé haladhatnak, megelégszenek
a tisztelt tanító úr! megszólítással s a törvény-
biztosította «tekinetes» címmel.

Ezt sem a miniszter, sem a tanfelügyelő nem
vonja meg tőle, sőt adandó esetekben használja is.
Tessék a felsőbbségek példáját követni.

Elméleti pedagógia.

Néhány szó az esztétikai nevelésről.

A népiskola által az esztétikai nevelés terén
elért eredménnyel még a legelnézőbb bíráló
mellett sem lehetünk megelégedve. Hangsúlyozza
ezt Tantervünk is. Minden hosszabb bevezet-
és nélkül, rögtön a dolog lényegét véve, óhaj-
tom erre vonatkozó gondolataimat előadni.
Kerülni akarok minden bővebb okfejtést. Té-
nyekre alapítom mondanivalómat. A gyakorlati
élet követelményeit tartom szem előtt. Ne a
szürke elmélet vezéreljen, hanem a tapasztalati
jelenségekből leszűrt meggyőződés.

1. Mely követelmény támasztható az eszté-

tikai nevelést illetően a népiskolával szemben?
Jogosan elvárható, hogy a népiskolából ki-
kerülő leánynak és ifjúnak ízlése a fejlettség azon
fokán álljon, amelyen a rúd, a disharmonia
távoltartása életszükséglet; legyen annyi ítélő-
ereje, hogy ezen életszükséglet erkölcsi jelle-
mében is érvényesüljön.

Az esztétikai érzelmek csírája létezik minden
gyermekben. Ez tapasztalati tény. Az érzelmek,
fölkeltetésük ismétlése, intenzitásuk megfelelő fo-
kozása által erősödnek. Mégis esztétikai érzel-
mek tehát fejleszthetők és a fent meghatáro-
zott cél 9 éven át gyakorolt hatások által
elérhető.

2. Mely szempontból fontos említett cél
kitűzése és annak elérésére irányuló törekvés?

Szinte restelve mondtam ki e szavakat. Hiszen
teljesen tudatában vagyunk mindnyájan az iz-
lés kiművelése fontosságának. Mégis szükséges-
nek tartom ezt röviden megvilágítani. A nép-
iskola szélsőségekbe esett az ismeretközlésben;
ezen irányzatba tökéletesen beleéltük magunk-
kat. Ennek folytán utópiának látszik az eszté-
tikai nevelésnek programunkba való felvétele,
ámbar lelkünk mélyében érezzük annak rend-
kívüli horderejét. Nem régen a magyar képvise-
lőházban felhangzott ezen kívánság: Legyen
végre nálunk is kultúr világ! — Távol leszünk
azonban az igazi kultúrától mindaddig, míg a
közvilág nem lesz fejlettebb. **László Izsák.**

(Folyt. köv.)

□□ Egyesületi élet. □□

A Tanítók Házáért! Kérem. A Sáros-
vármegyei Ált. Népnevelő egyesület által Eper-
jesen létesített Tanítók Háza fiúinternátus, amely
fiatal intézmény, míg a normális viszonyok
között szép fejlődésnek indulhatott, sajnos, a
háború következtében támadt hallatlan és még
egyre fokozódó drágaság mellett csak nagy-
nehezen képes rendeltetésének megfelelni, mégis
a felügyelőbizottság a legutóbbi gyűlésén akként
határozott, hogy az érzett szükségre való tekin-
tettel az internátus működését a jövő tanévben
is fentartja, sőt a megyebeli tanítók fiai után a
havi díjakat sem emeli. Ezen humánus intéz-
kedés folytán méltán remélhető, hogy a várm.
tanítóháza is a Tanítók Házát, mely hivatva
van középiskolát Eperjesen látogató fiaiának
otthont biztosítani, a maga részéről is szíves
támogatásban részesíti, és ezáltal az internátus
fentartását lehetővé teszi. Különösen jó szol-
gálatot tennének a vármegye gazdálkodó tanítói
és tanítónői, ha a Tanítók Háza részére az
élelmezéshez szükséges terményekből bizonyos
mennyiséget rendelkezésre bocsátanának, illetőleg
mérsékelt áron felajánlanának, hogy így a
télre szükséges készletet a Ház minél kedvez-
zőbben szerezhesse. A mai nehéz körülmények
között nagyon kétségesnek látszik egy inter-
nátusnak oly módon való fentartása, hogy az
élelmelekek csak hétről hétre avagy hónapról-
hónapra szereztessenek be, nemcsak az árak
emelkedése, hanem a beszerzés lehetőségének
bizonytalansága miatt is. Kérjük tehát a kartár-
sakat, hogy fölös terményeiknek értékesítése
alkalmával gondoljanak nehéz helyzetbe jutott
és fontos rendeltetést teljesítő internátusokra
és igyekezzenek annak is juttatni abból, amivel
segítségére lehetnek. A mérsékelt áron való
beszerzés az internátus akadálytalan fentartását
lehetővé teszi és a növendékek megfelelő élel-
mezését biztosítja. Mindazon kartársak tehát,
akik hajlandók az internátus részére termé-
nyeikből valamit áldozni, illetőleg mérsékelt

áron vagy egyéb elfogadható áron eladni, ez
ügyben keressék meg közvetlenül a Tanítók
Háza gondnokát, Eperjes, Szécheny-utcai
10. sz. alatt.

Irodalom.

«Lagosza titka» címen rendkívül érde-
kes háborús történetet írt Rákosi Viktor a
Sebők Zsigmond alapította és Benedek Elek
szerkesztésében megjelenő képes gyermeklapba,
a Jó Pajrás-ba. A legújabb, július 30-iki számba
ezenkívül írtak még Feleki Sándor verset, Laka-
tos László történeti elbeszélést, Avar Gyula és
Elek nagyapó mesét, Benedek bácsi mulatsá-
gos mókát, Faragó Jenő folytatja «A csoda-
lámpa» című regényét. A szerkesztői üzenetek,
a rejtvények és megfejtők névsora egészítik ki
a szám gazdag tartalmát. A Jó Pajrás-t a Frank-
lin-Társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre
2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre
10 kor. Egyes szám ára 20 fillér. Előfizetéseket
elfogad és mutatványszámokat küld a Jó Pajrás
kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Körlevelek.

2264—1916. sz. Sárosvármegye kir. tanfelügyelőjétől.

Sárosvármegye területén levő összes áll. óvodák
felügyelőbizottságaihoz és óvónőihez.

A vallás- és közokt. u. m. kir. miniszter úr
folyó évi május hó 31-ikén 141,827—1915.,
VII/a. szám alatt hozzám a következő rende-
letet intézte:

„Több ízben tapasztalván, hogy a kir. tan-
felügyelők az állami óvodáknál előforduló kisebb
foglalkoztató-eszközök hiányai esetén is hozzá-
fordulnak engedélyezésért, holott a kisebb költ-
ségeket igénylő kiadásokra, illetőleg beszerzé-
sekre az óvodák évi költségvetésében «vegyes
kiadások» címen előirányzott összeg kellő fede-
zetet nyújt, felhívom a kir. Tanfelügyelő urat,
intézkedjék, hogy a jövőben a felügyelő bizott-
ságok az olcsóbb eszközöket, illetőleg tárgyakat
az 1. alatt csatolt kimutatásban feltüntetett cé-
gektől a kimutatásban megjelölt árak mellett az
említett fedezet terhére közvetlenül szerezzék be.»

Miről Címet tudomás és megfelelő alkal-
mazkodás végett azzal értesítem, hogy a szük-
séges cikkek a következő cégektől szerezhetők be:

I. M. kir. állami gyermekjátékkészítő-iskola,
Hegybánya:

- 1. Állatutánzatok à 17— kor.
- 2. Nemzeti zászló » —80 »

II. A siketnémaikat foglalkoztató ipari tan-
műhely igazgatósága, Vác:

- 1. Gazdasági és kerti eszközök à 520 kor.
- 2. Hajtókarika » —30 »
- 3. Homokoskocsi » 1— »
- 4. Hintaló, beülhető » 340 »
- 5. Kuglibáb » 160 »
- 6. Vesszőkötő-állvány » 210 »

III. Pohátka Ede mintakészítő, Budapest, X.
ker., Román-utca 12.:

- 1. Gazdasági eszközök à 380 kor.
- 2. Fakard 2 drb. keményfából » —34 »
- 3. I.só sz. Fröbel-doboz » —35 »
- 4. Ugyanaz, nagyobb példány-
ban » 105 »
- 5. II. sz. Fröbel-építődoboz » —35 »
- 6. Ugyanaz, nagyobb példány-
ban » 105 »
- 7. Fakés » —06 »

a mező-
jussón.
nti ama
titkárul
s nélkül
D. J.
igos Or
17-iker
rvössző
, melyen
folytató,
etkezők-
iz orvos
ltogatósi
minden
tszerese.
gyanoly
szultáló
áziorvos
es külö-
vételével
saládjai,
/III. fiz.
, szülés,
almi or-
kor. Az
Intézeti
gonként
ásnál a
g pedig
óra 10
lenkező
látoga-
umóhl
schmitz
Manó,
la, dr.
só, dr.

vánné,
picaon
ival. A
áltassa

fadi-
esegadó
31695
23146
83045
04220
44450
25250
80885
674—
71410
78858
90984
215—
93953
53110
99578
75607
350—

570—
98250
16980
320
390
730

3503

9140
4932
54—
9735
5095
5095
0940

3294
7785

IV. Bukács Kálmán-cég, Budapest IV., Egyetem-utca 1.:

1. Házi eszközök és konyhaedények à 1620 kor.
2. Lerakó gyufavessző » —30 »

V. Fiaalkorúakat foglalkoztató műhely jótékony egyesület, Szeged:

1. Paraszt szobabútor, festve à 8— kor.
2. Talicska » 1— »
3. Deszka, puhafából » —20 »

VI. Késmárky és Illés cég, Budapest VIII., Rákóczi-utca és Síp-utca sarok:

1. Doboz honvéd à —85 kor.
2. Csákó, papírból » —40 »
3. Fűzőlap, fűzőszálakkal » —45 »

VII. Liebner Zsigmond cég, Budapest V., Nagykorona-utca 12.:

1. Mosókészlet à 850 kor.
2. Trombita pléből » —35 »
3. Homokjáték és kanál » —90 »
4. Börtestű baba » 115 »
5. Acélló » 044 »

VIII. Germán János labdagyáros, Zilah:

1. Bőrlabda fekete à —60 kor.

IX. Bettelheim M. és Társa cég, Budapest V., Vilmos császár-út 16.:

1. Gummilabda à —48 kor.
2. Bördob » —70 »
3. Tarsoly, fából » —25 »
4. Fapuska rugós szerkezettel » —50 »
5. Fűzőtű acélből » —11 »
6. Acélkés » —32 »
7. Gyékény 1-kgmos csomagban » 105 »
8. Házicérna, szürke » —48 »
9. Színes házicérna » —50 »
10. Színes forgács » —30 »
11. Ecset ragasztáshoz » —05 »

X. Steinfeld G. és Társa cég, Budapest VI., Figyelő-utca 4.

1. Öntözőkanna bádógból, rózsával à 140 kor.

XI. Grosz és Goldmann cég Kispest, Rózsa-utca 25.:

1. Négyzetes lerakótábla 3 cm. 100 drb à 125 kor.
2. Egyenlőszárú háromszögű tábla 100 drb » 120 »
3. Egyenlőszárú háromszögű nagyobb tábla 100 drb » 285 »
4. Színes körpap 3 cm. átmérővel » 170 »
5. Ugyanaz 6 cm-es » 350 »

XII. Károlyi György papirkereskedő cég, Budapest VI., Deák Ferenc-utca 5.:

1. Papircsillag különféle színben à —62 kor
2. Színes papír, fénytelen » —13 »
3. Vonalzó két drb (egy kisebb és egy nagyobb) » —33 »

XIII. Auer Ignác cég, Budapest VIII., Rákóczi-út 11.:

1. Zászlópapiros (piros, fehér, zöld) à 110 kor.
2. Különböző színű selyempapiros » 235 »
3. Színes kartonlap » 0099 »
4. Dextrin » 105 »

XIV. Lohonyai I. papirkereskedő cég, Budapest VI., Vörösmarty-utca 35.

1. Csomagoló-papiros, szürke 1000 iv à 2222 kor.

XV. Szaravámi krétagyár, Szaravám:

1. Ceruza 2-es számú à 0027 kor.
2. Színes ceruza (doboz) » —45 »
3. Fehér kréta (doboz) » —11 »
4. Színes kréta (tucat) » —90 »

XVI. Marx és Mérei cég, Budapest VI., Bulcsú-utca 12.:

1. Kiütővas, félcsillag à —85 kor.

XVII. Erdély és Szabó cég, Budapest VIII., Baross-utca 21.:

1. Lyukasztóvas à 135 kor.

XVIII. Zsolnay-gyárak budapesti üzletvezetősége, Budapest VI., Andrassy-út 47.:

1. Kis porcellán-csésze à —06 kor.

XIX. Vasvármegyei árvaház igazgatósága, Szombathely:

1. Vasvármegyei gyűjtemény (10 drb faház, 2 drb templom, 1 istálló fából, 1 dísznőül vályúval, 1 galambház, 2 drb fiú, 3 drb leány, 1 bohóc, 1 liba,

1 kacska, 1 kecske, 1 ló, huszárral, 1 nyúl, 1 tehén, 1 gémeskút, 8—10 fa) à 21— kor.

XX. Székesfehérvári kir. javítóintézet igazgatósága, Székesfehérvár:

1. Rátülhető hintaló à 1225 kor.

Eperjes, 1916. aug. 1. Szabó Elemér s. k., kir. tanfelügyelő.

2207—1916. sz. Sárosvármegye kir. tanfelügyelőjétől.

Sárosvármegye területén működő valamennyi el. isk. tanítónak és tanítónőnek.

A vármegyei központi segélyző-bizottságnak hozzáam 2400—1916. sz. alatt intézett megkeresése alapján a tanítói kart nyomatékosan felkérem, hogy a tanítóság tagjai a rokkantak rokkantgyámi tisztségét, ha arra őket a központi segélyző-bizottság felkéri, minden esetben vállalják el. A rokkantgyámság ugyanis, mint ezt a megbízó okirat is igazolja, írásbeli teendőkkel jár s miután közsejünkben, sajnos, csak igen kevés az ily teendőkre képes egyén, a mozgalm sikerét veszélyeztetné, ha az alól a tanítói kar kivonná magát. Természetesen a rokkantgyámi tisztség, mint pusztán társadalmi megbízás, semmi összefüggésben nincs a rendes gyámi tisztséggel s így annak elvállalása a rendes gyámi teendőktől való mentéssel semmi vonatkozásban nem állhat. Hogy a rokkantgyámi megbízó-okiratnak különösen IV. és V. pontjában foglalt kívánások teljesülhessenek, föl-tétlenül szükséges a tanítói kar támogatása. A tanítónak már az iskolában bele kell oltani a gyermekebe a rokkant-iránt való tiszteletet, megbecsülést, szeretetet s odahatni, hogy azok érdekeit a községek lakosai mindenben elősegítsék s tartózkodjanak minden gúnyolódástól vagy lekicsinyléstől. Sajnos, előfordult már a vármegye egyik községében, hogy az asszonyok, hazatérő rokkant férjeiket nem akarták házaikba visszafogadni, azt mondták, hogy nekik kol-dusokra semmi szükségük nincsen. Hogy ily és hasonló esetek ne ismétlődhessenek, az összes ügy egyházi, mint világi tényezőknél oda kell törekedniük, hogy az ily felfogást népünk lel-kéből minden eszközzel s véglegesen kiirtsák. A tanítói kart külön is felkérem, hogy ha a rokkantaknál valami megélhetésüket károsan be-folyásoló vagy egyéb fontos vagy hátrányos körülményt tapasztalának, saját hatáskörükben a rokkantgyámmal egyértelműleg intézkedjenek, illetve minden külön felszólítás nélkül közöljék az esetet a központi segélyző-bizottsággal.

Megjegyzem, hogy vármegyénk főispánja, mint a várm. központi segélyző bizottságának elnöke f. évi jún. 26-ikán 2400. sz. alatt külön körlevelet is adott ki a rokkantak támogatása ügyében, mely a vármegye hivatalos lapjának f. évi jún. 29-iki számában jelent meg s melynek elolvasását és áttanulmányozását a tanítói kar figyelmébe ajánlom.

Eperjes, 1916. július 30-ikán. Szabó Elemér s. k., kir. tanfelügyelő.

Hírek.

Figyelmeztetés. A vármegye területén levő összes elemi mindennapi és ismétlőiskolák részéről az 1916/17. tanévi lecke- és óratervek, valamint tankönyvjegyzékek a kiadott körlevél értelmében 2—2 példányban legkésőbb aug. hó végéig terjesztendőek be a vm. kir. tanfelügyelőséghez.

Tanítónőképítő int. felvételek. A vall. és közokt.-ü. miniszter az eperjesi m. kir. áll. el. isk. tanítónőképítő-intézetbe az új tanévre a növendékeket felvette. Ezúttal minden egyes osztályba az edigi 30-as létszám helyett 35—35 növendék vétetett föl.

Kineveztetések. A vall. és közokt.-ü. miniszter Lieb Mária okl. tanítónőt a lubotényi áll. el. iskolához, Stenhura Mária okl. tanítónőt a zborói áll. el. iskolához és Stronczer Dániel okl. tanítót a lénártói áll. el. iskolához nevezte ki.

Áthelyeztetések. A vall. és közokt.-ü. miniszter Vojtovics Sándor lénártói áll. el. isk. tanítót a zborói áll. el. iskolához, Tahy Zsuzsanna diósgyőri áll. el. isk. tanítónőt a giráltyi áll. el. iskolához, Szeghő Andor kopári áll. el. isk. tanítót az alsókómárnoki áll. elemi iskolához és Halász Anna lubotényi áll. el. isk. tanítónőt az abaujszántói áll. el. iskolához helyezte át.

Gazdasági ismétlőiskola szervezése.

Nagysáros község előjárósága azon célból, hogy a községben a bolgárkertészetet bevezesse, egy 800 □-ól területet vásárolt a község alkalmas területén. Az előjáróság ezen területet átadta az ottani áll. el. iskolával kapcsolatban szervezendő gazdasági ismétlőiskola céljaira azzal, hogy azon a gazdasági egyéb gyakorlatok mellett főleg a bolgárkertészet vétesék alkalmazásába. Várme-gyénk kir. tanfelügyelője e napokban vette át az említett gyakorlati területet a gazdasági ismétlőiskola céljaira, mely iskola működését az új tanévvel meg fogja kezdeni.

Gyógynövények gyűjtése a hadsereg részére.

A vall. és közokt.-ü. miniszter f. é. május hóban kiadott rendeletben az iskolákat a gyógyanyagok gyűjtésében való közreműködésre hívta fel azon közléssel, hogy a gyűjtésnél tájékoz-tatónak szolgáló repülő-lapok második csoportját a nyár folyamán fogja az iskoláknak rendelkezésére bocsátani. Az említett repülő-lapokat is már szétküldte a miniszter azon kérés mellett, hogy az iskolák a további gyűjtést is buzgóan és tervszerűen folytassák. A repülő-lapok harmadik és utolsó csoportja szeptember hóban fog a gyűjtés eredményének bejelentésére szolgáló portómentes levelezőlapokkal együtt az iskoláknak megküldetni. Megemlítjük még, hogy a gyógyanyagok használhatósága szempontjából szükséges, hogy amint a valamely gyógynövény-ből gyűjtött teljes mennyiség megszáradt, szállít-ása azonnal történjék, s a küldeményeket a m. kir. honvédelmi minisztérium Hadsegélyző-Hivatala címére (Budapest, Akadémia-utca 17. sz.) kell elküldeni, minek megtörténte egyidejűleg a kir. tanfelügyelőségnek is bejelentendő annak közlésével, hogy az egyes gyógynövényekből mily mennyiség küldetett.

Szedercserjelevek gyűjtése. A szeder-cserjelevek kiválóan alkalmas teapótló-anyagul szolgál a hadseregnek, evégből az iskolák tanuló felhívattak az említett teapótló-levelek gyűjtésére. A vall. és közokt.-ü. miniszter ez-úttal felhívta az elemi (mindennapi és ismétlő) népiskolák, valamint gimnáziumok, reálisiskolák, felsőkereskedelmi, felsőbb leány, polgári fiú-és leányiskolák, tanító-, tanítónő- és óvónő-képző-intézetek vezetőit, hogy iskolájuk tanulói által gyűjtött szedercserjeleveket a m. kir. honvédelmi minisztérium Hadsegélyző-Hivatala címére Budapestre küldjék meg. Avégből pedig, hogy a Budapestre érkező levéltömegek el-szállítása rendszeresebben, gazdaságosabban tör-ténhessék, szükséges, hogy az ország minden részéből a szállítás lehetőleg egyidőben történjék. Ezért azok a szederlevéltömegek, amelyeket július hó végéig gyűjtöttek az iskolák, augusztus hó folyamán, azok a levéltömegek pedig, amelyeket ezen időpont után gyűjtöttek, folyó évi december hó folyamán küldendőek a Had-segélyző-Hivatalnak. Avégből pedig, hogy Buda-pestben csak egy-két pályaudvarról legyen szük-séges a levéltömegeket elszállítani, a vasúti feladásnál a küldemények vagy a Budapest-dunapart, vagy a Budapest-nyugati, vagy Buda-pest-józsefvárosi pályaudvarra adandók fel. Célszerű, hogy az egy helységben levő iskolák a gyűjtött szederleveleket együttesen adják fel. Amennyiben nélkülözhető zsákok vagy meg-felelő kosarak rendelkezésre nem állanak, fa-lecekből könnyen és olcsón megfelelő nagy-ságú ketrec készíthető, amely belülről tiszta rongydarabokkal vagy erős papirlemezekkel kiszögelve, a szederlevelek szállítására alkalmas. Az esetleg felmerülő költségeket ott, ahol állami iskolák vannak, ezek tartoznak előlegezni. A költségek a vármegyei kir. tanfelügyelőségnek jelen-tendőek be, mely hivatal ezekről összesítő jelentést tesz a vall.-s közokt.-ü. minisztériumhoz. A szeder-cserjelevek vasúti szállítása a Magyar állam-vasutak vonalain, úgyszintén a Kassa-Oderbergi vasút magyar vonalain s a vasúttársaság kezelése alatt álló helyierdekű vasutak bármely állomásáról díjmentesen történik. A várm. népoktatási intézetek által minden egyes szedercserjelevek-szállítmány a küldött mennyiség súlyának megjelölésével egyben a kir. tanfelügyelőségnek is bejelentendő.

Nyilvános nyugtázás az Eperjesi Tanítók-háza javára befizetett összegekről. Tagsági hozzá-járulások: Kopcsák Antónia 1914., 1915-re 8 kor, Nagy Irén 1914., 1915-re 7 kor. 32 fill., Mátrai Gizella 1914., 1915-re 8 kor., Nemes Árpád 1916 ra 4 kor., Ludmann Paula 1915. dec. 31-ikéig 7 kor. (és 5 kor. egyesületi tagdíj), Milly György 1902., 1903., 1914., 1915-re 16 kor. Eperjes, 1916. aug. 3. Slajchó Mihály, pénztáros.

1916
Ad
küldött
A
belgium
hivatalo
kormar
Ausztri
a néme
kivül a r
Tan
lókra
Az áll.
Rendta
a tanít
felvehe
dékekü
a gimn
a tanít
pedig f
dékekü
akik a f
hat osz
iskolaf
képző-
különb
osztály
idejűleg
vizsgál
évfolya
a feltü
tanított
szik: a
s a kisc
tanító,
osztály
előidéz
tossá te
fentebb
enyhítte
megeng
magánú
képző-in
tanuló
és II év
sikeres
engedély
képző-in
tárgyaib
vizsgálat
igazoljal
állandó
valamely
gálatra
Két
20 fillér
enyhült
20-fillér
ben a tel
főleg a 2
lötte ére
rokat ok
értesítés
a bajon
hogy a
2 filléres
sokat fo
Adakoz
és árvá

NE
CSECE
gyermek
tápláléka
Próbadozot és
ről teljesen díj

ola szervezése.
Azon célból, hogy
tet bevezesse, egy
zség alkalmas terü-
területet átadta az
atban szervezendő
azzal, hogy azon
ok mellett főleg a
mazásba. Várme-
apokban vette át
etet a gazdasági
kola működését az

ése a hadsereg
ü. miniszter f. é.
ben az iskolákat a
ó közreműködésre
gyűjtésnél tájékoz-
második csoportját
oláknak rendelke-
repülő-lapokat is
zon kérés mellett,
gyűjtést is buzgón
repülő-lapok har-
zeptember hóban
jelentésére szol-
okkal együtt az
litjük még, hogy
ga szempontjából
ly gyógynövény-
nagszáradt, szállí-
küldeményeket a
m Hadsegélyző-
lémia-utca 17. sz.)
nte egyidejűleg a
elentendő annak
ógynövényekből

űjtése. A szeder-
teapótló-anyagul
l az iskolák ta-
teapótló-levelek
ü. miniszter ez-
napi és ismétlő)
nok, reáliskolák,
y, polgári fiú-
ónó- és óvónő-
iskolájuk tanulói
eket a m. kir
egélyző Hivatala
Avégből pedig,
évéltömegnek el-
sóságosabban tör-
ország minden
dében történnék.
gek, amelyeket
kolák, augusztus
k pedig, amelye-
nek, folyó évi
k meg a Had-
dig, hogy Buda-
ról legyen szük-
tani, a vasúti
y a Budapesti,
ti, vagy Buda-
adandók fel.
n levő iskolák
esen adják fel.
ok vagy meg-
m állanak, fa-
egfelelő nagy-
belülről tiszta
apirlemezekkel
ására alkalmas.
ott, ahol állami
legezni. A költ-
előségnek jelen-
szesítő jelentést
mhoz. A szeder-
Magyar állam-
assa-Oderbergi
rsacág kezelése
ely állomásáról
tatási intézetek
vel-szállítmány
megjelölésével
bejelentendő.

erjesi Tanítók-
agsági hozzá-
914., 1915-re
7 kor. 32 fill.,
kor, Nemes
Paula 1915.
esületi tagdíj),
915-re 16 kor.
ily, pénztáros.

Adomány. Gerő Mihályné 5 (öt) koronát küldött szerkesztőségünkbe a vak katonák részére.

A magyar nyelv Belgiumban. Mint a belgiumi német császári posta- és távirdaigazgatás hivatalos lapja közlése, a belgiumi vezérkormányzósági területnek Németországgal és Ausztria-Magyarországgal való postaforgalmában a német, a flamand, holland és francia nyelven kívül a magyar nyelv használatát is engedélyezték.

Tanítóképző-intézetbe átlépő tanulóira vonatkozó újabb rendelkezés. Az áll. el. isk. tanító- és tanítónőképző-intézeti Rendtartási Szabályzat 18. § a kimondja, hogy a tanítóképző-intézetek harmadik évfolyamába felvehető, de kizárólag csak rendes növendékekül, akik a polgári iskola, a reáliskola vagy a gimnázium hat osztályát sikerrel végezték; a tanítónőképző-intézetek harmadik évfolyamába pedig felvehető, de szintén csak rendes növendékekül, akik kisdodóvónői oklevelet szereztek, akik a felsőbb leányiskola vagy a leánygimnázium hat osztályát sikerrel végezték. Az ilyen más iskolafajból átlépő tanulók a tanító- vagy tanítónőképző-intézetek első és második évfolyamának különbözőeti tárgyaiból, a második évfolyam osztály- és osztályképesítő-vizsgálataival egyidejűleg, különbözőeti, illetőleg osztályképesítő-vizsgálatot tartoznak tenni, mielőtt a harmadik évfolyamra felvételnének. Mivel pedig az átlépés a feltüntetett iskolák megnevezett osztályában tanított anyagnak bizonyos bevégeztségén alapszik: a középfokú iskolák ötödik osztályából, s a kisdodóvónőképző-intézet első osztályából a tanító, illetőleg a tanítónőképző intézet második osztályába átlépni nem lehet. A háború által előidézett rendkívüli viszonyok azonban kívánatosá teszik, hogy a Rendtartási Szabályzatnak fentebb idézett §-ában foglalt megszorítások enyhíttessenek, miért is a vall.- és közokt.-ü. min. megengedi, hogy azon óvónői képesítéssel bíró magánúton előkészülő tanulók, akik az óvónőképző-intézetnek mindkét évfolyamát mint rendes tanulók végezték és a tanítónőképző intézet I. és II. évfolyamának különbözőeti tantárgyaiból sikeres vizsgálatot tettek, a miniszter által nyert engedély alapján egyévi időközökkel a tanítónőképző-intézet III-ik, illetőleg IV-ik osztályú tantárgyaiból magán osztály- és osztályképesítő vizsgálatra és ezek sikere esetén, ha hitelesen igazolják, hogy azután legalább egy teljes évig állandóan gyakorolták magukat a tanításban valamely népiskolában, befejező-képesítővizsgálatra bocsáttassanak.

Kétfilléresek vasból. A vasból készült 20 filléresek forgalombabocsátásával némiképen enyhült a váltópénzben érezhető hiány. A vas 20-filléresek azonban nem elégíthetik ki az ebben a tekintetben mutatkozó szükségletet, amely főleg a 2-filléresekre vonatkozik, amelyeknek fölötté érezhető hiánya a közforgalomban zavarokat okoz. A kassai kereskedelmi és iparkamara értesítése szerint a kormány legközelebb ezen a bajon is segíteni fog, mert hír van arról, hogy a magyar és osztrák pénzügyminiszter 2 filléreseknek vasból való veretéséről tárgyalásokat folytatnak.

Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára! Hadsegélyző Hivatal főpénztára, Képviselőház.

NESTLÉ-FÉLE
CSECSEMŐK GYERMEKLISZT
gyermek és lábadozó legjobb tápláléka gyomor-és béltbetegségek után. Mindenkor kapható.
Próbadozott és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermeknevelésről teljesen díjtalanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt társaság, Wien 1, Biberstrasse 3 U.

Új rendfokozati paszománykák a hadrakelt seregben. Mint a Külügy-Hadügy jelenti, a cs. és kir. hadsereg főparancsnokság új rendfokozati paszománykák alkalmazásáról intézkedik. A hadrakelt seregnél a fegyveres hatalom kötelekében alkalmazásban álló felesketett népfelkelésre kötelezett polgári személyek, amennyiben a rendfokozat nélküli honvéd zsoldjánál magasabbat élveznek, feltétlenül katonai sapkát kötelesek viselni. A sapka baloldalára körülbelül 5 cm. hosszú merőleges sárga selyem paszománykából álló rendfokozati paszománykát illesztnek s pedig egy, kettő vagy három merőleges, párhuzamosan haladó sárga selyempaszománykát aszerint, amint őrmesteri, szakaszvezetői vagy tizedesi zsoldot élveznek. Honvédsoldot élvezőkre (kocsisok, hajcsárok, napszámosok) ezen határozmányok nem vonatkoznak.

Apró hírek. Molitor Gusztávné aug. 3-ikán az utcán 10 korona bankpénzt veszített. — Soltész János kéményseprő 14 kor., Wollner Sándor gimn. tanuló 2 kor. és Borek Ilona kisleány a Jókai-téren katonai egyenruhát talált. — Özv. Both Tamásné bejelentette, hogy Szuzi nevű szürke puli-kutyája aug. 1-jén eltűnt. A megtalálója 10 kor. jutalomban részesül.

Útlevelek Németországba. A Németországba való utazásra vonatkozóan aug. 1-jétől kezdve új útlevelhatározmányok léptek életbe. Ezek értelmében a budapesti német császári főkonzulátus működési területén lakó minden magyar és német állampolgárnak a főkonzulátuson láttamoztatnia kell Németországba szóló útlevelét. A határ átlépését csak akkor engedik meg, ha a számbajövő határfelügyeleti hatóság a budapesti főkonzulátustól már megkapta az értesítést. Ajánlatos tehát a láttamozást már három-négy nappal az elutazás előtt kérni, amihez személyes megjelenés és két, illetve a Németországba való utazás és onnan való visszatérés vagy Németországon át való utazás esetére három fénykép szükséges. Az utazás szükségességét üzleti irományok, orvosi bizonyítvány vagy efféle igazolási fölmutatásával kell bizonyítani.

Mérget vehet rá,

hogy háztartási elszámolásait csak a

HÁZTARTÁSI KÖNYV

vezetése mellett tart-
:: hatja rendben. ::

□ □ Kapható □ □

KÖSCH ÁRPÁD papirkereskedésében.

Az árdragítókat a frontra küldik a németek. Német lapjelentések szerint az andernachi kerületi katonai parancsnokság a minap több szabadságolt katonát hirtelen behívott tényleges szolgálatra és valamennyiüket tüstént az orosz frontra küldte. A váratlan behívás oka a lapjelentések szerint az, hogy a szabadságoltak ellen árfölhajtás miatt beigazolt panaszok merültek föl. Úgy látszik, nemcsak erő, de ötlet is van a németekben.

A harctéren eltűnt tanítók államségélye. A kultuszminiszter értesítette a kir. tanfelügyelőséget, hogy elvi jelentőségű döntvényt hozott a harctéren eltűnt tanítók államségélyének folyósítása tárgyában. A miniszteri döntés értelmében az államháztartás nagy érdekeire való tekintettel az eltűnt és nőtlen tanítók államségélyét beszüntetik, amint nyilvánvalóvá válik az eltűnés ténye, a nős tanítók államségélyét azonban továbbra is folyósítják a tanító családjának.

Hirdessünk az Eperjesi Lapokban!

KÖZGAZDASÁG.

Aktuális közgazdasági hírek.

Olcsóbb lett a dohány, de persze nem nálunk, hanem Bulgáriában. Megtiltották a kivittelt, így fölhalmozódott a készlet s leszállott az ára.

Szakértők kikelnek erősen a budapesti közúti vasút elhamarkodott beváltása ellen. Mage a közútnak volt üzemvezető főmérnöke: Steller Antal tartott ellene előadást a Magyar Mérnök-és Építész-Egyesületben.

Fehérje az élesztőből. Amint a napoleoni háborúkban a nádcukor behozatalának eltűlése a répacukor-gyártást idézte elő, úgy látszik a mostani háború kiehéztető terve eddig nem ismert vegyipari élelmiszereket teremtet meg. A német tudományosság rájött arra, hogy pl. a sörélesztő kétharmad részét fehérje teszi, tervbe is vették mindjárt egy 3000 vasúti kocsirakományt termelő sörélesztő gyár föllállítását. Odakünn ebből egy métermázsza a háború előtt is már 24 márkába került, nálunk pedig 1 koronába, még 25-öd részébe sem. Nálunk még nincs keletje, míg odakünn a 3000 vasúti kocsirakomány takarmány-élesztővel félmillió tehén takarmányozását vélik biztosíthatónak.

Szilva is kevesebb lesz az idén nemcsak Boszniában, hanem Szerbiában is.

Mésznitrogén-műtrágya a villamos erőnek legalaposabb terméke. Németország, Ausztria csak úgy, mint jómagunk is ezzel akarják elősegíteni a többtermelést.

Nyolc-tízszeres áron kelnek a kereskedelmi hajók. Csak aztán az új kereskedelmi búvárhajók ne tegyék értéktelenné ezeket a nagy beszerzéseket.

A hadi-sör ára a katonaság részére is 52 fillér nagyban a pilseni sörért s 47 fillér egyéb sörért, így hát nem csoda a kicsiben kimért sör nagy ára. Csak az a jó, hogy fizeti, aki akarja. Különösen a most burgonyából készült sör fogyasztása alig különb dolog, mint a burgonyából készült egyéb szeszes italé. Legfeljebb többet fizet a fogyasztó a sok mindenféle egyéb anyagért, mely a szeszhez adódik. Kiviteli vám nélkül is tekintélyes részt foglal le a német kormány a külföldre eladott cikkek árából magának. A vas-, a festékárú, a gyógyszer mind adózik így a német kormánynak. S mivel az ellenséges országok el vannak tőlünk zárva, természetesen a semlegesek és a szövetségesek fizetik ezt. Hát vajjon a mi odamenő gabonánk, gyümölcsünk stb. után szedünk-e valamit? Vagy csak nekik szabad s nekünk csak a fizetség az osztályrészünk?!

oldal.
a mező
jussor
nti ama
titkára
s nélkü
D. J
gos Or
17-ike
rvossz
, mely
folytat
etkezők
az orvos
itogatási
minden
tszerese.
gyanoly
nzultáló
áziorvos
es külö-
vételével
saládjai,
/III. fiz.
, szülés,
lmi or-
kor. Az
Intézeti
gonként
ásnál a
g pedig
óra 10
lenkező
látoga-
umóhl
schmitz
Manó,
la, dr.
só, dr.
vámne,
piacon
val. A
áltassa
ladi-
eségadó
316-95
231-46
830-45
042-20
444-50
252-50
808-85
674-
714-10
788-58
909-84
215-
939-53
581-10
995-78
756-07
350-
570-
982-50
169-80
720-
93-
13-
93-
35-03
91-40
49-32
54-
97-35
59-95
59-95
99-40
-
72-94
77-85

Bő gyapottermésre van kilátás Amerikában. Legalább 30%-al lesz több gyapot az idén, mint tavaly. Ha tehát majd meglesz a béke s be lehet majd hozni ezt a gyapotot, úgy a mostani szövet- és ruhaárak alapos megalcsosbódására, s a most ugyancsak megsínylődő ruhakészlet könnyű följújtására lehet kilátás. Különösen mikor Törökországban is nagy gyapot- és gyapjúkészletek várják az elszállítást.

Hajóúriások épülnek a német hajógyárakban már most is a békés idők számára. A «Bismarck» 56,000 tonnás, a «Tirpitz» 32,000 tonnás lesz. Azonkívül egész sereg 22, 16, 12, sőt 35,000 tonnás hajóval szaporodik majd a németek kereskedelme hajótelepe. Sz. L.

Felelős szerkesztő: Dvortsák Győző. Kiadótulajdonosok: Koós Ernő és Frigyes.

Elveszett vadászkutya.

Sport nevű vizsla — 40-es számú kutyajegye van, francia Griffarc, színe szennyesfehér, szőre erősen borzas, ismertetőjele: első jobblábán sebhely, alsó állkapcsán egy foga kitörött — *Tapolyhanusfalváról elbilitangolt.* A feltaláló illő jutalomban részesül.

Janisch József, Tapolyhanusfalva.

Kiadó
üzleti helyiség
szeptember 1-sejétől
Főutca 53.sz.házban.

FOGTECHNIKAI TEREM.

Fogsorokat és egyes fogakat, arany platina-koronát, híd munkát rágásra kifogástalanul használható, művészies és ízléses kivitelben készítek; valamint

foghúzás, fogtömés
legjutányosabban.

LEFKOVITS IGNÁC - KASSA Fő-utca 65. :: I. emelet
vizsg. fogtechnikus, jó és szép munkáért a milleniumi országos kiállításon kitüntetve.

Eladó ház.

Eperjes, Fürdő-utca 4. számú, 4 szoba-, konyha-, pince- és mellék helyiségekből álló ház szabad kézből eladó.

Tudakozódhatni **Szabó Mihály**, vármegyei irodagazgatónál, Egerben. ::

Ismételadók, ügynökök, házalók, vásárosok megszerezhetik a legszébb, selyemmel hímzett **háziáldást** bármely nyelvű szöveggel, passepartout-al 42x52 cm. nagyságban
JELLINEK HUGÓ hímzőgyárában Bécs, VII., Lindengasse 55.

Csodás hatású arcszépítő és -finomító

A VILÁGHIRŰ FÖLDES-FÉLE
MARGIT-CRÈME ÉS SZAPPAN

a Margit-crème zsírtalan, ártalmatlan, rögtön szépít. Ára 1.50 K.

A Földes-féle Margit-szappan pár nap alatt lemossa a szeplőket, májfoltokat és megszüntet minden bőrbajt. :: Ára 1.50 K.

Kapható minden gyógyszerárban, drogueriában és illatszerkereskedésben.

6 koronás rendeléseket bérmentve küld FÖLDES KELEMEN gyógyszerárára Aradon.

Eerjesen Williger Pál, Kovaliczky Pál, Molitorisz István gyógyszerészeknél és Pálesch Árpád drogériájában kapható.

ŐSZI VETÉSHEZ

Corbin magcsávázószer változatlan áron kapható. **Corbin** megóvja a vetőmagot varjak és egyéb madarak kártevésétől, üszögtől, rothadástól, férgektől. Egyszerű használati utasítás. Ezerszeresen kipróbálva, kitűnő bizonyítványok. Olcsó.

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyára Újpesten.

Főelárúsító: **FRIEDMANN MIKSA, EPERJES.**
Rendeléseket és kérdézősködések idejekorán kérünk.

Ajánlunk azonnali szállításra a legjutányosabb napiárak mellett:

gép-, henger- és autólaját, gépzsiradékot, kocsikenőcsöt

és mindenféle gazdasági gépekhez szükséges kenőolajakat szavatolt jó minőségben.

WEISZ LIPÓT ÉS TÁRSA

disznósír-, szalonna- és olajnyereskedők BUDAPEST, IX., Hentes-utca 17. Sürgöny-cím: WEISSEFETT Budapest. Interurban-telefon: József 14-50.